

for at hjælpe Rusland og Preussen; men det var i stor Stil, hvorved det latterlige tabte sig. Det Oprørende blev dog maaffee ligesuldt tilbage. — Kampen for Rusland, i mod Frankrig nebbøiede Andarsvårds Sind, og han kunde ikke skjule det. En Dag tilfagde Kronprindsen ham til Middag, men han undskyldte sig med en pludselig Uvaskelighed. Kronprindsen, som havde mærket hans Mismod og meente, det var Skulfesygge, bevidnede ham sit Misnøie hermed, og — siger Andarsvård tyve Aar senere — »jag var ung och obekant med försigtighetens föreskriflar af förbehållsamhet mot de mäktige, då öfvertygelsen bestämmer sig i strid med deras; och jag begick det felsteg, att utän tvänget af min tjenstpligt, oförstådlt ytra mina tänkesätt, då jag under en tillfällig, mera upprörd sinnesstämning tillfrågades om dem.» Han tilfrev Kronprindsen et Brev, der var høfligt og ærbødig i sin Form, men hvis Indhold umulig kunde tilfale den høie og strenge Herre, der havde stærkt ubvilke Anlæg i Retning af Gnevoldsherre. Han skrev iblandt Andet: „Der vil, haaber jeg, gaae en heel Mennefsaalder, inden Sverig nogenfinde glemmer Tabet af et af sine skjønneste Landstaber, glemmer, at Finland blev det berøvet til Tak for et Forbund, som det med største Trofskab havde overholdt. Og nu, Deres Kongelige Høihed! da det samme Forhold gjentager sig, er det nu ikke tilgiveligt, at man kan fatte en Mistanke om, at Rusland atter vil lønne vor Regjerings Lettroenhed paa samme Maade, som det ellers har gjengjeldt af dens Trofskab og Ærlighed.“ De stærkeste Bevidnelser om personlig Trofskab, Hengivenhed og Underdanighed hjalp Intet; heller ikke den sieblikkelige Sygdom indeholdt nogen tilfrækkelig Undskyldning; samme Nat blev der holdt et Krigsraad, og Andarsvård fik Befaling at søge sin Afsked. Med Kronprindsens afgjorte Uaaade vendte han tilbage til Sverig, og hans militaire Løbebane var brudt med det Samme.

Han havde en Eiendom i Nerike, Carlslund, og paa denne levede han siden, ivrigt beskæftiget med sit Landbrug, ved hvilket han foretog store og mærkelige Forbedringer. Han indskrænkede sig dog ikke hertil, thi nu begyndte tillige hans parlamentariske Bane. Allerede 1809 havde han givet Møde paa Rigsdagen og var dengang bleven valgt til Medlem af Constitutions-Utskottet, men havde frabedt sig dette Hverv paa Grund af sin constitutionelle Uerfarenhed. 1817 mødte han atter paa Rigsdagen og sluttede sig strax til Ridderhuusoppositionen, hvis Fører Grev Schwerin dengang var. Lidt efter lidt drog denne sig dog tilbage, og i samme Forhold blev Andarsvård Fører. Hans politiske Virksomhed er bleven høist ulige bedømt, „omsevis ett föremål för det högljuddaste pris, omsevis för det obilligaste tadel.“ Det gik altsaa ham, som det er gaaret enhver anden politisk Leder, der løstes høit af den ene Side og stødes ned af den anden; det gik ham endvidere som de fleste politiske Ledere under en lang og stærkt bevæget Bane: han kunde umulig holde sig fri for ethvert Misgreb. Til disse regne vi iblandt flere hans ivrige og haardnaktede Kamp mod Götthafanalens Anlæg, i hvilken han dog heldigvis efter en haard og heftig Kamp maatte ligge under for Platen. Her havde hans Modstand upaatvivlelig sin Hovedgrund i hans iøvrigt høist prisværdige, men ved denne Leilighed misforstaaede Iver for en streng Huusboldning med Statens Midler, hvorfor han modarbejdede enhver Bevilling, som Regjeringen forlangte, men som forekom ham selv unødvendig. Og lignende Motiver vilde man sagtens kunne paavise for hans andre Feilgreb. Men det falder altid bekvemmere at tye til reent personlige Motiver, og derfor fattedes det heller ikke paa Vaastande som: „Gjør Andarsvård til Minister! det er det eneste Middel til at afsøbbe ham, men det er ogsaa fuldkommen tilfrækkeligt.“ Man kunde dog ikke negte ham sin Beundring for hans ildfulde Veltalenhed, som støttedes af en klangfuld Stemme og en mandig, kraftig Personlighed. Eiheller trængte han til et omhyggeligt Studium eller en smaalig Forberedelse, naar han tog Ordet, men det kraftige Ord strømmede ofte frit, som et umiddelbart Udtryk af Følelsen og Overbeviisningen, og virkede derved med dobbelt Styrke. Især i sin første Rigsdagstid overfired han visse ting nu og da en eller anden parlamentarisk Snørlovform, og hans Sprog var sædvanlig skarpt, henflyslosere, end man hidtil var vant til at høre det paa Ridderhuset; dog glemte han aldrig den Velansændighed, den Sammelighed i Udtryk, som en dannet Mand nødvendig lægger tilfide, selv ikke i Videnskaberne Hede.

Fra en tidligere Tid høre hans Angreb paa Regjeringsens berygtede Handel med svenske Orlogsskibe til dem, ved hvilke han særlig godtgjorde sig som en frimodig Talsmand for den almindelige Opsattelse i den langt overveieende Deel af Folket. Det samme gjelder om den Kamp, som han arvebe efter Schwerin og med stor og ubholdende Dygtighed stræbte at gennemføre, idet han vilde have Kongens Raadgivere betragte som egentlige og ansvarlige Bærere af Regjeringsens System. Endelig gjelder det om hans aarvaagne Iver for en sparsommelig Statshuusholdning; men fremfor alt hans stædige Kamp for en ny og bedre Folkerepresentation, samt for en yderligere udvidet og betrygget Trykfrilighed. Naar man gjør sig til Fører i saadanne Sager, bliver man let beskyldt

for en Bitterhed, der grændser til Hadshed, og for en Dableysige, der mildest talt er lige saa utidig som ukjærlig; men man har da ogsaa jævnlig det Held, at Beskyldningen ikke engang ret vil finde Indgang i Samtiden, og, skulde dette endog blive Tilfældet, maa man henstøde Dommen til en Æstertid, i hvilken Lidenskaberne have lagt sig, og — Kampens Formaal er baade vundet og rettelig vurderet. I Forening med J. G. Richert udgav han 1830: „Förslag till National-Representation“, hvilket, uagtet begge Forfatterne store Ujæfse, langtsfra vandt det almindelige Bifald, man skulde have ventet. Man stødte sig baade over „den næsten mindstrænkede“ Valgret, der var de allerfeste en altfor ny og dristig Tanke, og over den spartanske Control med Regjeringen (Kongen), som Forslaget tillige indeholdt. Derfor ogsaa han dog langtsfra sin Kamp mod den gammelbuds og næsten udslidte Folkerepresentation. Vel forlod han i et ubevogtet Dieblif Rigsdagen midt under dens Samling, og dertil var Grunden vel deels den, at man forbigik ham ved Valget til Constitutions-utskottet og derimod fatte ham ind i Banko-utskottet; deels de voldsomme og hadske Angreb, for hvilke han samtidig var Gjenstand i en Mængde Brochurer og Blade, navnlig i „Argus“ og i „Aftonbladet“. Men i sin „Trosbekænnelse“ (1833) blev han sig selv tro, og samtidig overgav han Kongen en af mange Medborgere underfrevne Adresse om en snar og hensigtsmæssig Forandring af de repræsentative Former. „Uden en saadan er der intet Haab om Sverigs Fremtid“. Han erklaerede tillige, at han frivillig traadte tilbage fra den politiske Sceneplads, indtil Representationen var forandret, „da der under de nu bestaaende Former dog ikke ad Lovgivningsveien lader sig udrette Noget til Fædrelandets Gavn.“ Men denne Beslutning kunde han umulig gennemføre, navnlig ikke da Carl XIV Johan gif bort med alle sine absolutistiske Tendenser, og den milde Kong Oscar lovede en anderledes frifindt Sympati. Representationens forslag kom nu igjen paa Bane, men det faldt paa selve Rigsdagen (1851), og misforuøiet traf Andarsvård sig atter tilbage, for — atter at træde i Stranlen ved første Leilighed. Det var hans sidste politiske Haab og Dnske at see denne Reform gennemført, saaledes som selve Regjeringen nu har taget den i sin Haand. Han skulde ikke leve at see dette Haab virkeliggjort, men vi vilde ligesuldt haabe, at Reformen nu dog endelig skal blive gennemført, og de, som seire Seirsfesten, ville da heller ikke glemme den gamle Kamp, der stod forrest i Kampen i mere end en Mennefsaalder.

Vi have kun kunnet boøse ved de vigtigste Puncter i Andarsvårds lange Liv. Vi have maattet overspringe Meget, hvori han havde hele den tænkende og frifindede Deel af Folket med sig. Vi kunde da ogsaa med god Samvittighed overspringe saadanne Spørgsmaal, i hvilke det Mobbatte var Tilfældet; men vi vilde ikke synes, som om vi skjulte, hvad vi i høieste Grad maae misbillige, og vi frygte slet ikke for at omtale det. I den norske Statsholbergsag (1861) tog han en høist uheldig Deel, der satte meget ondt Blod i Norge; men „det er ritterligt og maa billigvis erkendes, at den firehundredaarige Olding meente slet ikke noget Ondt dermed, og havde langtsfra saa vidtgaende Hensigter som de, der stode bagved, og som nu misbrugte den politiske Veterans høiagtede Navn.“ — Og mod Pultavafesten til Carl den Tofites Minde (1862) traadte den gamle Russejænde op med hele sin Naturs utvilede Hefstighed. Nu — Gubben skulde endnu engang godtgjøre, at han ikke havde lært at bøie sig for Stormen, at han trodsede den, uagtet sine firehundredtyve Aar, med ungdommelig Ild; at han drog med samme Hensynsløshed i hærdnad mot folkeopinionen som mot opinionen på tronen“. Hans Kraft var væsentlig brudt, hans Blik en Smule taaget, men hans Ild, hans Mod var det samme.

β. p. π.

Et historisk Mysterium.

Ikke langt fra Dresden ligger en smuk Dal, som kaldes „den plauenste Grund“. I den ene Ende af denne Dal, som gennemstrømmes af den lille Flod Weiseritz, hæver sig en mørk, ubyggelig, paladsagtig Bygning, hvis Binduer, ved Hjælp af konstigt indrettede Stodder, i de sidste 30 Aar have været ligesom hermetisk tilslukkede. Palaiet er omgivet med sort anstrøgne Mure, og den samme Farve have Bindueskarmene, saavel som Husets Gæms og øvrige Forspringer. Bygningen selv er derimod overstrøget med en mørkagtig, smudsiggul Farve og Taget er mørkerødt. En Gruppe vidtvogende Træer, imellem hvilke der findes flere høie, udvøgede Egetræer blandede med Understov, vanstelliggjør Adgangen til Huset og Haven, medens Støngplanter i stor Overflodighed i naturlige Arabesker snoe sig om de forte Mure og bade deres Hoveder i den lille Flods klare Bølger.

Den ene Side af Bygningen støder op til et nærliggende Bertshuus' Have. Ogaa denne frembyder et ubyggeligt Skue, og seer ligesaa mørk og ugjestfri ud som sin Nabo. Vandspringene ere sønderlaaede eller dog ubrugelige i deres nuværende Skikkelse. Muurværket ligger i Ruiner og derimellem vøger et Gaaos af allehaande Træarter, som trives

ubmærket i den sumpede Jordbund. Det hele Terrain frembyder Billedet af Forfald og Livløshed, men i Muren, som afskiller de to Eiendomme, findes dog en lille Laage, og i Bertshuset boe Mennefsaalder, som fortælle vidunderlige Ting om hvad der passerer indensfor hin mørke, hemmelighedsfulde Bygning. Ofte vilde de have hørt besynderlige Toner strømme ud igjennem de halvtaaenede Jaloussier i de dybtliggende Bindueskarme, medens talrige Lys, som glimtede frem i Nabningerne, røbede Tierens mærkværdige Afsty for Solens Straaler. Disse Lys skal man kunne see endnu, skjøndt den Person, som i en Mennefsaalder har beboet dette ubyggelige Huus, er bortgaaet til et andet Liv. Endnu bestandigt ere Binduer og Døre tilslukkede, og endnu kan man somme-tider om Natten høre en knitrende Lyd som af Fodtrin i Havens Gruns.

Derfor vi i Begyndelsen af forrige Aar havde kunnet slippe ind i Palaiet, efter lykkelig at være komne forbi de Mænd, som holdt Vagt, og de glubste Hunde, der streifede omkring i Gangene, vilde vi i de store, øde Haller have faaet Die paa — den gamle Grevinde. Hun er gammel, meget gammel, men endnu er Diets Glands ikke støvet og hendes Ansigt har vidunderlig bevaret dets aandelige Charakter. Derimod ere de enkelte Træk naturligvis med Alderen blevene skarpt, og Diets Udtryk mangler den Resignation og Blidhed, som klæder Alverdommen saa godt. Det synes næsten, som om den lange Afsondring fra Ydververdenen har gjort ogsaa det legemlige Die ligegyldigt for Alt, hvad der passerer omkring det. Stirrende stift hen for sig sidder den ubyggelige Skikkelse som et forstenet Monument fra længst forvundne Tider, og hvis der indensfor denne smukke hvalvede Pande synes at kunne spores en Tankebevægelse, er det øienlyndigt Grindringens Strøm, som fuldbender sit evige Kredsløb. Ansigtet er aandsfuldt og røber en overstrømmende Villieskraft, men Skjønheden, som engang havde sit Sæde i disse Træk, er bortflygtet, og de bløde Linier have bøiet sig under Vægten af Aarene og en utæmmelig Attraa.

Uf og til udstrækker hun mekanisk sin Haaud og omfatter en Gjenstand, som bestandigt har sin Plads paa Bordet ved hendes Side. Diet saaar da en fornyet Glands, den gamle Dame synes ligesom at vøge, og de strenge, ubøielige Træk faae atter et blødere Ansigt under den hjærlige Grindringens vidunderlige Magt. Hvad er det da, som kan bringe Livet tilbage i denne Mumieffikelse? Et lille kostbart indfattet Etui, som indeslutter et Portrait, malet paa Elfenbeen. Men det er heller ikke almindelige Træk, som træde os imøde fra den hvide Elfenbeensflade. Det kraftige Hoved med den høie Pande og de store tankefulde Fine, hvis Farve spiller imellem Blaat og Graat, den fysiske, tærfultede Mund og den romeriske Næse, baane tilsammen Billedet af hin overordentlige Mand, som en Tid har Verden paa sine Skuldre uden at vikle, og som i sit Fald begravede en Verden af Kjærlighed og Had, Forventninger og Skuffelser under sin knuste Storhed. For den gamle Dame er „Keiseren“ endnu bestandigt levende. Med en sjelden Villieskraft affluttede hun sit Liv i Ydververdenen, da hans Stjerne bleguede, og hun har til Gjengjæld opnaaet i Sandhed at gjøre Grindringen levende. Som hun sidder der, hensunken i Betragtningen, giver det Ubhyggelige i hendes Omgivelser uvilkaarligt Plads for Sandheden og Storheden i hendes Videnskab, og hun synes at hæve sig i Høide med Gjenstanden for hendes Kjærlighed. Lad os forlade hende saaledes, omgivet af Tausheden og Grindringerne, og selv vende tilbage til Fortiden, for om muligt at finde Nøglen til dette besynderlige Liv, som, begyndt i Prag, Nydelseskøst og Glæde, endte i Gensomhed og Sorg.

Den 18de Mai 1777 fødtes i Dresden Charlotte Augusta v. Schouberg, Datter af den hursachiske Hofmarschal Peter August v. Schouberg. Den unge Dame, som snart kom til at gjælde for en af de første Skjønheder ved det hursachiske Hof, giftede sig den 13de Mai 1796, altsaa i en Alder af nitten Aar, med Grev Rochus August til Lynar, en hursachisk Adelsmand. Allerede fra dette Tidspunkt af antager Grevindens Liv en vis hemmelighedsfuld, romantisk Charakter. De unge Ægtefolk levede ikke lykkelig, og allerede fire Aar efter, den 1ste August 1800, afgik Grevens af Lynar ved en pludselig Død under mistænkelige Omstændigheder. Han var en Dag kommen hjem fra Jagten og havde nydt et Slags Kirsebærage, som hans unge, smukke Kone med egen Haand havde tillavet. Gaa Timer efter var Grevens et Pig, og den offentlige Mening udpegede hans Kone som den, der havde foranlediget hans Død ved at komme Gift i Kagen. Den offentlige Mening havde imidlertid i hine Dage ikke saa Meget at sige som nu, navnlig ikke naar Taten var om fornemme og rige Personer, og der blev derfor aldrig foretaget nogen Underfogelse af Grevens Pig. Rimeligt er det, at Publicum alene har støttet sin Mistanke paa det ufordragelige Forhold, som herskede imellem Ægtefællerne, men under alle Omstændigheder har Beskyldningen fulgt Grevinden til hendes Grav, thi endnu i hendes sidste Leveaar var det et almindeligt Rygte i Dresden, at Stabens Skarpretter en Gang om Ugen besøgte den gamle Grevinde paa hendes eensomme Landsted, for at overbevise sig om hendes Tilfredsbeværelse og